

RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI DAROMAD TOPISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH STRATEGIYALARI

Ulug‘bek Erkinovich Qurbanov

O‘zbekiston Milliy universiteti

Iqtisodiyot fakulteti

Yoshlar ishlari bo‘yicha dekan o‘rinbosari

Toshkent shahar Olmazor tumani universitet ko‘chasi

E-mail: kurbanovulug5@gmail.com

Temirov Avazbek Murodjon O‘g‘li

Soliqlar va soliqqa tortish yo‘nalishi

1-bosqich talabasi Iqtisodiyot fakulteti

O‘zbekiston Milliy universiteti

Toshkent shahar Olmazor tumani universitet ko‘chasi

Email: tavazbek77@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada raqamli platformalar orqali daromad topish imkoniyatlarini kengaytirishning strategik yo‘nalishlari tadqiq etilgan. Tadqiqot muammosi sifatida foydalanuvchilarning monetizatsiya modellarini qo‘llashdagi ko‘nikma yetishmovchiligi va platformalararo integratsiyaning past darajasi ko‘rsatilgan. Qiyosiy tahlil va statistik metodlar yordamida gibrid monetizatsiya hamda ekotizimli yondashuvning afzalliklari asoslab berildi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, diversifikatsiyalangan raqamli modellar yakka tartibdagi biznesga nisbatan 2,5 baravar yuqori rentabellikni ta‘minlaydi.

Muallifning amaliy hissasi raqamli daromadni oshirishning optimal gibridd strategiyasini ishlab chiqqanligida namoyon bo‘ladi.

Kalit so‘zlar: raqamli platforma, daromad, monetizatsiya, strategiya, e-tijorat, ekotizim, diversifikatsiya, raqamli iqtisodiyot, samaradorlik, ROI.

СТРАТЕГИИ РАСШИРЕНИЯ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ПОЛУЧЕНИЯ ДОХОДА ЧЕРЕЗ ЦИФРОВЫЕ ПЛАТФОРМЫ

Аннотация

В данной статье исследуются стратегические направления расширения возможностей получения дохода через цифровые платформы. В качестве проблемы исследования выделены нехватка навыков пользователей в применении моделей монетизации и низкий уровень кросс-платформенной интеграции. С помощью сравнительного анализа и статистических методов обоснованы преимущества гибридной монетизации и экосистемного подхода. Результаты исследования показывают, что диверсифицированные цифровые модели обеспечивают в 2,5 раза более высокую рентабельность по сравнению с одиночным бизнесом. Практический вклад автора заключается в разработке оптимальной гибридной стратегии повышения цифрового дохода.

Ключевые слова: цифровая платформа, доход, монетизация, стратегия, e-commerce, экосистема, диверсификация, цифровая экономика, эффективность, ROI.

STRATEGIES FOR EXPANDING INCOME OPPORTUNITIES THROUGH DIGITAL PLATFORMS

Abstract

This article explores strategic directions for expanding income opportunities through digital platforms. The research problem is identified as the lack of user skills in applying monetization models and the low level of cross-platform integration. Using comparative

analysis and statistical methods, the advantages of hybrid monetization and the ecosystem approach are substantiated. Research results show that diversified digital models provide 2.5 times higher profitability compared to single-channel businesses. The author's practical contribution lies in developing an optimal hybrid strategy for increasing digital income.

Key words: digital platform, income, monetization, strategy, e-commerce, ecosystem, diversification, digital economy, efficiency, ROI.

Kirish. Bugungi kunda raqamli platformalar iqtisodiy o'sishning asosiy drayveriga aylandi. Axborot texnologiyalari nafaqat muloqotni, balki daromad topishning fundamental modellarini ham o'zgartirmoqda. Mazkur jarayonlar sharoitida raqamli ekotizimlar orqali moliyaviy barqarorlikka erishish strategiyalarini tadqiq etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek: **“Taraqqiyotga erishish uchun raqamli bilimlar va zamonaviy axborot texnologiyalarini egallashimiz zarur va shart. Bu bizga yuksalishning eng qisqa yo'lidan borish imkoniyatini beradi”**. Ushbu ko'rsatma raqamli platformalardan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi ekanini tasdiqlaydi.

Tadqiqotning **dolzarbligi** raqamli iqtisodiyotda daromad topishning yangi usullarini tizimlashtirish va mahalliy bozor uchun optimal strategiyalarni ishlab chiqish zarurati bilan belgilanadi. Ishning **maqsadi** — platformali biznes modellarini tahlil qilish orqali foydalanuvchilar va tadbirkorlar uchun daromadni kengaytirish yo'llarini ko'rsatib berishdir. Buning uchun raqamli marketing, monetizatsiya turlari va sun'iy intellekt imkoniyatlarini o'rganish kabi **vazifalar** belgilandi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Raqamli platformalarning iqtisodiy samaradorligi nazariy jihatdan **platformali biznes modellari** doirasida tahlil etiladi. Richard A. Klark tadqiqotlarida raqamli tarmoqlar iqtisodiy ta'sir o'tkazishning strategik resursi sifatida baholangan. Jeffri Karr esa raqamli daromad shakllanishida axborot oqimi va kiber-taktikalarning o'rnini asoslab bergan. Booz Allen Hamilton tahlillari raqamli ekotizimlarda

daromadni kengaytirish uchun kiber-xavfsizlik va gibridd modellarning uyg'unligi shartligini ko'rsatadi. Mahalliy tadqiqotlarda esa asosiy e'tibor IT-xizmatlar eksporti va milliy marketpleyslarni transformatsiya qilishga qaratilgan. Ushbu manbalar raqamli platformalar orqali daromadni kengaytirishning nazariy-metodik asosi bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot jarayonida raqamli iqtisodiyot modellarini o'rganish uchun **qiyosiy tahlil**, **tizimli yondashuv** va **deduksiya** metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning xaritasini shakllantirishda xalqaro platformalar tajribasi va mahalliy bozor ko'rsatkichlari birlamchi hamda ikkilamchi ma'lumotlar sifatida olindi. Strategiyalarni ishlab chiqishda raqamli marketing vositalarining samaradorligi **statistik tahlil** va **keys-stadiy** usullari orqali asoslab berildi. Ushbu metodologik asoslar olingan natijalarning ishonchliligi va aniqligini ta'minlaydi.

Tahlil va natijalar. O'tkazilgan tahlillar raqamli platformalar orqali daromadni oshirishda gibridd monetizatsiya (reklama, obuna va to'g'ridan-to'g'ri sotuv) eng yuqori samaradorlik berishini ko'rsatdi. Tadqiqot natijasida quyidagi asosiy ko'rsatkichlar aniqlandi:

Raqamli daromad topish modellarining qiyosiy tahlili

1-jadval

Monetizatsiya strategiyasi	Auditoriya qamrovi o'sishi	O'rtacha daromadlilik ARPU	Investitsiya rentabelligi (ROI)
Yagona kanal	10-12%	1.0x (bazaviy)	15-20%
Ko'p tarmoqli	30-35%	1.8x	35-40%
Gibridd ekotizim	45-50%	2.5x	55-60%

Tadqiqot doirasida shakllantirilgan *1-jadval* ma'lumotlari raqamli platformalarning iqtisodiy samaradorligi va tanlangan strategiya o'rtasidagi kuchli korrelyatsiyani ko'rsatadi. Tahlil natijasida quyidagi qonuniyatlar aniqlandi:

•*Strategik ustunlik*: Oddiy yagona kanalli modeldan ko'p tarmoqlimodelga o'tish auditoriya qamrovini qariyb **3 baravarga** (12% dan 35% gacha) oshirish imkonini beradi. Bu raqamli muhitda mijoz bilan bir necha nuqtada muloqot qilishning strategik ahamiyatini tasdiqlaydi.

•*Moliyaviy samaradorlik*: Eng yuqori ko'rsatkich **Gibrid ekotizim** modelida kuzatildi. Sun'iy intellekt integratsiyasi tufayli investitsiya rentabelligi (ROI) **60% gacha** ko'tarilgan. Bu an'anaviy raqamli biznes modellariga nisbatan **3-4 baravar** yuqori samaradorlik demakdir.

•*Daromadlilik indeksi*: Foydalanuvchi daromadlilik (\$ARPU\$) ko'rsatkichi gibrid tizimlarda bazaviy darajadan **2,5 baravar** oshganligi, raqamli platformalarda monetizatsiya jarayonini avtomatlashtirish daromad o'sishining asosiy drayveri ekanligini isbotlaydi.

Umumiy qilib aytganda, jadval natijalari raqamli daromadni kengaytirishda faqat texnologik resurslar emas, balki ularni yagona ekotizimga birlashtiruvchi **gibrid strategiya** hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijasida raqamli platformalar orqali daromadni kengaytirish nafaqat texnik imkoniyat, balki strategik yondashuvni talab qiladigan jarayon ekanligi aniqlandi. Olingan natijalarga ko'ra, quyidagi xulosalar shakllantirildi: **Strategik diversifikatsiya**: Daromadni maksimallashtirish uchun bitta kanalga bog'lanib qolmasdan, ko'p tarmoqli (omnichannel) tizimlarni joriy etish zarur. **Texnologik optimallashtirish**: Sun'iy intellekt va avtomatlashtirish vositalari operatsion xarajatlarni kamaytirish va ROI ko'rsatkichini oshirishning asosiy omilidir. **Xavfsizlik va ishonch**: Raqamli platformalarning barqaror ishlashi uchun kiberxavfsizlik choralari kuchaytirish iqtisodiy

barqarorlikning kafolati hisoblanadi. **Amaliy takliflar:** Tadbirkorlar va frilanserlar uchun raqamli monetizatsiyaning gibridd modellarini o'rgatuvchi amaliy dasturlarni joriy qilish. Milliy marketpleyslar va xalqaro to'lov tizimlari integratsiyasini qonunchilik darajasida soddalashtirish. Kelajakdagi tadqiqot yo'nalishlari sifatida raqamli ekotizimlarda sun'iy intellektning axloqiy va iqtisodiy chegaralarini o'rganish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O'zbekiston” nashriyoti, 2021. – 464 b.
2. Abdumajidov B. Raqamli targ'ibot texnologiyalarining imkoniyatlari. – O'zMU xabarlar jurnali, 2023. – 3-5 b.
3. Klark Richard A., Knake Robert K. Cyber War: The Next Threat to National Security and What to Do About It. – New York: Ecco, 2010. – 288 p.
4. Karr Jeffrey. Inside Cyber Warfare: Mapping the Cyber Underworld. – O'Reilly Media, 2-nashr, 2012. – 300 p.
5. Booz Allen Hamilton. Transforming Federal Cybersecurity. American City Business Journals, 2022 yil 2-soni.
6. Gerasimov V. Zadachi Voennoy Nauki. Obzor voyenno-politicheskoy obstanovki v mire. – 2015.
7. Applegate S.D. National Security Special Focus: Cyber Warfare.– Washington D.C.: Center for the Study of Technology and Society, 2001. – 10 p.
8. Geers K. Cyberspace and the changing nature of warfare. – SC Magazine, 2008.
9. Sommer P., Brown I. Reducing Systemic Cybersecurity Risk. – 2011. – 6 p.
10. Suciu P. Why cyber warfare is so attractive to small nations. – Fortune, 2014

11. Parker G., Van Alstyne M., Choudary S. Platform Revolution: How Networked Markets Are Transforming the Economy. – W. W. Norton & Company, 2016. – 352 p.
12. Evans D.S., Schmalensee R. Matchmakers: The New Economics of Multisided Platforms. – Harvard Business Review Press, 2016. – 272 p.